Statens helsepersonellnemnd - HPN-2013-23

Myndighet	Statens helsepersonellnemnd - Vedtak.
Dato	2013-05-22
Doknr/publisert	HPN-2013-23
Stikkord	Tilbakekall av autorisasjon som sykepleier - bruk av narkotika eller midler med lignende virkning og atferd uforenlig med yrkesutøvelsen. Stadfestet. Helsepersonelloven § 57.
Sammendrag	Nemnda fant det tilstrekkelig sannsynliggjort at klageren hadde stjålet vanedannende legemidler fra legemiddellageret der hun arbeidet. Det var dokumentert ved elektronisk logg at klageren ved en anledning hadde åpnet legemiddelskuffen alene, hvilket var i strid med retningslinjene. Hun var dermed den eneste som kunne knyttes til svinnet denne dagen. I tillegg kom nemnda til hun også kunne knyttes til det øvrige svinnet. Klageren var en av to som hadde vært på vakt ved samtlige anledninger det var avdekket svinn. Det hadde ikke vært registrert svinn når klageren var sykemeldt. Klagerens fastlege hadde også rekvirert det samme legemiddelet som hadde forsvunnet fra legemiddellageret til klageren. Det å stjele vanedannende legemidler fra arbeidsgiver indikerer et misbruk av legemidler.
Saksgang	Saksnummer: 13/23.
Parter	Klager: Født 1967 (Advokat: Bendik Falch-Koslung).
Forfatter	Hans Hugo Kristoffersen, Kirti Mahajan Thomassen, Wenche Dahl Elde, Marte Kvittum Tangen, Åse Senning, Knut Dalen, Atle Larsen.

Saken gjelder: Klage over Statens helsetilsyns vedtak av 9. januar 2013 om tilbakekall av autorisasjon som sykepleier, jf. lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) § 57.

Statens helsepersonellnemnd behandlet klagen i nemndmøte 22. mai 2013 og traff enstemmig følgende

VEDTAK:

Statens helsetilsyns vedtak av 9. januar 2013 stadfestes.

Saksforholdet: Klageren er utdannet sykepleier ved V sykepleierhøgskole og fikk autorisasjon som sykepleier i juli 1994. På det tidspunkt hendelsene som ligger til grunn for tilsynssaken fant sted, var klageren ansatt som sykepleier ved W, Klinikk for thoraxkirurgi.

Bakgrunnen for tilsynssaken er en bekymringsmelding av 24. oktober 2010 (antas feilskrift for 2011) fra W til Helsetilsynet i X (nå Fylkesmannen i X). I desember 2009 ble det oppdaget et større svinn av legemidlene Imovane/Zopiclone fra legemiddellageret. Det ble etter dette innført kontrolltiltak i form av at legemidler i gruppe B ble oppbevart og kontrollert som legemidler i gruppe A.

I tidsrommet 15. august 2011 til 4. oktober 2011 ble det på ny registrert svinn av Imovane/Zopiclone fra legemiddellageret. Narkotikaregnskapet ble fra 21. september 2011 gjennomgått på hver nattevakt, og fra 23. september 2011 ble beholdningen av Imovane telt etter hver vakt. Da det 9. oktober 2011 ble registrert svinn av 32 tabletter Apodorm 5 mg økte kontrollen ytterligere slik at det kun var en sykepleier per vakt som kunne låse ut legemidler i gruppe A og B. Det ble også innført videoovervåkning av legemiddellageret. Klageren er en av to sykepleiere som har vært til stede på alle tidspunkter hvor det er avdekket tyveri.

I e-post av 24. januar 2012 fra klinikksjef A ved Klinikk for thoraxkirurgi til Fylkesmannen i X fremgår nærmere opplysninger om svinnet av 100 tabletter Imovane fra legemiddellageret cirka kl. 21.10 den 4. oktober 2011. Klageren var på dette tidspunktet alene på legemiddellageret, og det var hennes kort som ble brukt som nøkkel. Uttaket er ureglementert fordi åpning kun skal gjøres med to sykepleiere til stede. Det fremgår videre i e-posten at det i tidsrommet januar 2010 til mai 2011, da klageren var sykemeldt, ikke ble avdekket avvik i legemiddelbeholdningen. Det er heller ikke avdekket svinn etter at klageren igjen ble sykemeldt i november 2011.

Arbeidsgiver redegjør nærmere for hendelsen den 4. oktober 2011 i brev av brev av 4. mai 2012 fra klinikksjef A ved Klinikk for thoraxkirurgi. Klagerens kollega, B, låste seg inn på legemiddellageret kl. 21.02 sammen med klageren. Hun låste kl. 21.03 opp medisinskuffen med sitt adgangskort. Klageren var med og har medunderskrevet på uttak av 1 tablett Ketorax til en pasient. B forlot deretter rommet mens klageren angivelig ble igjen for å blande legemidler til infusjon. Den elektroniske loggen viser så at klageren med sitt kort åpner legemiddelskuffen kl. 21.09, uten at noen andre har passert døren inn til legemiddellageret i mellomtiden. Kl. 21.23 åpner sykepleier B igjen døren til legemiddellageret og legemiddelskuffen for å kontrollere beholdningen mot slutten av vakten, da sammen med en annen kollega. Det blir da umiddelbart registrert at 100 tabletter Zopiclone 7,5 mg var kommet på avveie. B oppfattet sikkert at disse var til stede ved inspeksjon kl. 21.03. Arbeidsgiver har oppgitt at B har en meget troverdig observasjon, som gjentatte ganger er referert for avdelingens ledelse. Arbeidsgiver har fremlagt dokumentasjon på tidspunkt for registrering av tyveri av legemidler, elektroniske logger over hvem som har åpnet legemiddellageret og legemiddelskuffen med legemidler i gruppe A og B og arbeidslister for periodene med svinn.

Svinnet av 167 tabletter Imovane i tidsrommet 15. august til 4. oktober 2011 ble 13. oktober 2011 anmeldt til politiet av arbeidsgiver. Arbeidsgiver anmeldte også 22. desember 2009 svinnet av 232 tabletter Imovane til politiet. Politiet avhørte sykepleier B 18. november 2011. B forklarte seg blant annet om rutiner for å hente ut legemidler, og om svinnet av legemidler 4. oktober 2011. Klageren har i politiavhør 6. desember 2011 benektet at det er hun som står bak svinnet.

Det foreligger journalnotater fra klagerens fastlege C med opplysninger om rekvirering i perioden 11. januar 2010 til 2. februar 2012. Det fremgår at klageren jevnlig får rekvirert Imovane, Efexor, Quetiapin og Vallergan.

Klageren har vært i behandling ved Y DPS fra februar 2010, jf. uttalelse av 15. februar 2012. Det er satt følgende diagnoser; tilbakevendende depressiv lidelse og engstelig, unnvikende personlighetsforstyrrelse. Personlighetsforstyrrelsen er vurdert som den grunnleggende lidelsen, men den depressive tilstanden har vært hovedfokus i behandlingen. Spørsmål knyttet til bruk av legemidler har vært lite tematisert i behandlingen.

Statens helsetilsyn tilbakekalte klagerens autorisasjon som sykepleier i vedtak av 9. januar 2013. Klageren ble ansett uegnet til å utøve sitt yrke som sykepleier forsvarlig på grunn av bruk av alkohol, narkotika eller midler med lignende virkning og atferd som anses uforenlig med yrkesutøvelsen.

Vedtaket ble påklaget av klageren 31. januar 2013. Statens helsetilsyn fant ikke grunnlag for å endre tidligere vedtak om tilbakekall av autorisasjon som sykepleier, og oversendte 15. februar 2013 saken til Statens helsepersonellnemnd for klagebehandling. I brev av 28. februar 2013 har Statens helsetilsyn oversendt et brev av 13. februar 2013 fra advokat Bendik Falch-Koslung. Staten helsetilsyn har på bakgrunn av henvendelse fra nemndas sekretariat innhentet legemiddelprotokoll for de ulike periodene med svinn i tidsrommet 15. august til 10. oktober 2011.

Statens helsetilsyn legger til grunn at klageren har stjålet legemidler fra sin arbeidsplass selv om klageren ikke har erkjent dette. Ved vurderingen er det lagt avgjørende vekt på opplysninger, forklaringer og dokumentasjon fra arbeidsgiver. Dette gjelder særlig opplysninger rundt svinnet 4. oktober 2011. Statens helsetilsyn har videre vektlagt at det ikke er registrert avvik av legemiddelbeholdningen i de periodene klageren har vært sykemeldt.

Statens helsetilsyn legger til grunn at klageren har et legemiddelmisbruk. Tyveri av legemidler og inntak av legemidler som ikke er rekvirert av lege, er som oftest indikasjon på en legemiddelavhengighet og et legemiddelmisbruk. Dette gjelder uansett om hensikten er symptomlindring eller rus. Statens helsetilsyn har videre merket seg at det i 2010 ved Y DPS er journalført at klageren hadde tatt mye større doser av Quetiapin enn det som var rekvirert, og at klageren deretter kun fikk minstepakning av legemiddelet og resepter kun fra sin fastlege.

Klageren viser til at det ikke er tilstrekkelig dokumentert at det er hun som står bak tyveriene. Vedtaket er truffet på bakgrunn av antakelser og indisier.

Klageren står fast ved at det ikke er hun som har stjålet legemidler fra sin tidligere arbeidsgiver. Etter klagerens vurdering kan saken ha sammenheng med hennes pågående konflikt med avdelingsledelsen.

I forbindelse med svinnet 4. oktober 2011 påstår arbeidsgiver at klageren var alene på legemiddellageret da hun åpnet legemiddelskuffen kl. 21.09. Klageren viser til at det ikke er elektronisk loggføring for når en person forlater legemiddellageret. Det er kun den andre sykepleierens (Bs) utsagn om at hun hadde forlatt rommet som er vektlagt. Klageren vet imidlertid at hun ikke har åpnet skuffen uten at det har vært annen sykepleier til stede. Hun har imidlertid ikke grunnlag for å påstå at det er B som har begått tyveriet.

Det er også vektlagt uttalelser fra en sykepleier (D) som skulle på nattevakt. Hun kom til avdelingen etter kl. 21.15, og var ikke til stede da legemiddeltyveriet skal ha skjedd og har kun vært involvert i kontrolltellingen i etterkant. Vedkommende kan ikke vite når legemidlene forsvant, og heller ikke hvem som var på legemiddellageret da det skjedde.

Arbeidsgiver har opplyst at det ikke forsvant legemidler i perioden januar 2010 til mai 2011. Så vidt klageren vet forsvant det ikke legemidler før i august 2011. Det vil si at det ikke forsvant legemidler i perioden mai til august 2011 da klageren var i arbeid. At det ikke ble avdekket svinn etter november 2011 er etter klagerens vurdering ikke rart fordi det var installert videoovervåkning på legemiddellageret.

I januar 2011 tok arbeidsgiver kontakt med klagerens fastlege. Det medførte at klagerens helsetilstand ble forverret og at hun en kort periode ble innlagt ved psykiatrisk akuttpost. Det var flere kollegaer som var kjent med innleggelsen, og at klageren følte seg mistenkeliggjort. Det kan ikke sees bort i fra at den/de som har stjålet legemidlene hadde dette i minnet og benyttet anledningen til å forsyne seg av legemidler de dagene klageren var på arbeid. Dette er ikke noe klageren kan bevise, men hun mener likevel det bør tas i betraktning.

I forbindelse med svinnet av Imovane i 2009 forsvant også 10 stk Morfin Skopolamin. Morfinen ble borte på et tidspunkt der klageren ikke hadde vært på arbeid. Dette har kollegaer som var til stede bekreftet overfor klageren. Etter det har avdelingsledelsen kun hatt fokus på svinnet av Imovane.

Klageren bruker alkohol svært sjelden, og narkotika har hun aldri brukt. De legemidlene hun har oppgitt at hun bruker gir henne ingen ruseffekt. Det har aldri vært tema at hun har opptrådt ruset på arbeid, og arbeidsgiver har bekreftet at klageren ikke har utøvet sitt yrke på uforsvarlig måte. Hvis klageren hadde hatt et rusmiddelmisbruk ville kollegaer og pasienter reagert på klagerens atferd. Rusmiddelmisbruk har heller aldri vært tema i forbindelse med behandling.

Advokat Falch-Koslung anfører at det ikke er bevismessig grunnlag for å konkludere med at vilkårene for å tilbakekalle klagerens autorisasjon er oppfylt. Statens helsetilsyn har videre anvendt feil beviskrav. Avgjørelsen har store konsekvenser for klageren, og de påberopte forhold er straffbare og sterkt klanderverdige. Det må derfor stilles krav om kvalifisert sannsynlighetsovervekt, jf. Rt-2007-1851. I Z tingretts dom av 1. desember 2011, som ikke er rettskraftig, er det lagt til grunn at beviskravet er kvalifisert sannsynlighetsovervekt i et noenlunde parallelt tilfelle som aktuelle sak.

Statens helsepersonellnemnds vurdering:

Statens helsepersonellnemnd har vurdert om klageren er uegnet til å utøve yrket som sykepleier forsvarlig på grunn av bruk av narkotika eller midler med lignende virkning og atferd som anses uforenlig med yrkesutøvelsen, jf. helsepersonelloven § 57.

Nemnda legger alminnelig sannsynlighetsovervekt til grunn for bevisvurderingen. Det følger av rettspraksis og langvarig forvaltningspraksis at det er det mest sannsynlige faktum som skal legges til grunn. I helt spesielle tilfeller, jf. Rt-2007-1851, kan det likevel være forhold som gjør at hovedregelen skal fravikes. Slike omstendigheter foreligger ikke i denne saken. Klageren har anført at det må stilles krav til kvalifisert sannsynlighetsovervekt, og har vist til Z tingretts dom av 1. desember 2011 som grunnlag for dette. U lagmannsrett la i dom av 7. mai 2013 (ikke rettskraftig) til grunn et krav om alminnelig sannsynlighetsovervekt, og er således uenig med Z tingretts vurdering av beviskravet i dom av 1. desember 2011.

Nemnda finner det tilstrekkelig sannsynliggjort at klageren har stjålet vanedannende legemidler fra legemiddellageret ved Klinikk for thoraxkirurgi, W.

Det vises til at arbeidsgiver i tidsrommet 17. desember 2009 til 10. oktober 2011 har opplyst at det ved sju anledninger er stjålet vanedannende legemidler i gruppe B. Svinnet referer seg til 198 tabletter Imovane 7,5 mg, 207 tabletter Imovane 5 mg og 32 tabletter Apodorm 5 mg, samlet 437 tabletter. Arbeidsgiver har utarbeidet rapporter med oversikt over hvem som har vært på vakt i de ulike perioder der det har forsvunnet legemidler, og for enkelte av periodene i 2011 er det også fremlagt elektronisk logg over hvem som har låst seg inn på legemiddellageret og åpnet legemiddelskuffen.

Nemnda finner det klart at klageren den 4. oktober 2011 stjal 100 tabletter Imovane 7,5 mg. Hendelsen er spesielt grundig dokumentert av arbeidsgiver. Det fremgår av den elektroniske loggen at klageren med sitt kort åpnet legemiddelskuffen kl. 21.09. Hun var på dette tidspunktet alene inne på legemiddellageret og åpnet skuffet alene, hvilket var i strid med retningslinjene. Det er heller ikke utkvittert legemidler for bruk på dette tidspunktet.

Klageren har ikke gitt noen begrunnelse på hvorfor hun kl 21.09 åpnet skuffen med sitt adgangskort i strid med retningslinjene. Hun har derimot vist til at loggen ikke viser når noen forlater legemiddellageret, og at en derfor bare har Bs ord for at B forlot rommet. For øvrig har klageren vist til at hun ikke har åpnet skuffen uten at det har vært annen sykepleier til stede, uten at hun av den grunn mistenker sin kollega. Sett i sammenheng med sakens øvrige opplysninger finner nemnda klagerens forklaring lite troverdig. Nemnda viser for øvrig til at B kl. 21.23 på ny låste seg inn på legemiddellageret sammen med sykepleier D, hvilket betyr at hun må ha vært ute av rommet i mellomtiden. D har bekreftet at B ikke gikk inn alene kl. 21.23 og at B da konstaterte et svinn. B har forøvrig forklart seg sammenfallende og grundig til både arbeidsgiver og politiet, og arbeidsgiver finner hennes forklaring troverdig. Nemnda har ikke grunnlag for å betvile Bs forklaring. Nemnda finner videre å bemerke at B ikke kan knyttes til alle tidsperioder med svinn, slik klageren kan.

Nemnda finner det imidlertid tilstrekkelig sannsynliggjort at også det øvrige svinnet av legemidler i gruppe B kan knyttes til klageren.

Av betydning for bevisvurderingen har det forhold at klageren og en navngitt kollega er de eneste som har vært på vakt ved samtlige tilfeller av svinn, og hvor klageren er den eneste av de to som kan knyttes til svinnet 4. oktober 2011. I en totalvurdering legger også nemnda vekt på at det ikke har vært registrert avvik i legemiddelbeholdningen i de periodene klageren har vært sykemeldt. Arbeidsgiver har opplyst at klageren var sykemeldt i tidsrommet 8. januar 2010 til 1. mai 2011, i en periode på nesten et og et halvt år, hvor det ikke ble registrert noe svinn fra legemiddellageret. Det var i tidsrommet 25. oktober 2011 til 24. februar 2012 installert videoovervåkning på legemiddellageret. Det har ikke vært registrert svinn etter 10. oktober 2011, og hvor klageren ikke har vært i arbeid etter 3. november 2011. Nemnda har videre merket seg opplysningene fra klagerens arbeidsgiver om at det har vært utskiftning av cirka 1/3 av staben fra 2009 til 2010 slik at det av den grunn er begrenset antall ansatte i søkelyset, jf. brev av 24. oktober 2011 fra W.

Ved vurderingen vektlegger nemnda også opplysninger fra klagerens journal hos fastlege C om at klageren i perioden 11. januar 2010 til 2. februar 2012 jevnlig har fått rekvirert blant annet Imovane 7,5 mg i tillegg til Vallergan, Quetiapin, og Efexor. Imovane er det samme legemiddelet som har blitt stjålet fra legemiddellageret. Nemnda har merket seg at klageren 16. desember 2010 ringer legen for å få fornyet resept på Imovane 7,5 mg fordi tablettene hun hentet ut 13. desember skal være stjålet. Tilsvarende at klageren den 10. januar 2012 ringer for å fornye resept på blant annet Imovane 7,5 mg før normal forbrukstid, fordi hun skal ha glemt igjen sin toalettveske. Nemnda har også merket seg at klageren i forbindelse med behandling ved Y DPS i april 2010 brukte større doser enn forskrevet av Quetiapin, slik at hun deretter kun fikk minstepakning av legemiddelet og resepter kun av sin fastlege. Nevnte forhold styrker etter nemndas syn vurderingen av at klageren har et legemiddelmisbruksproblem. Når klageren har et slikt misbruksproblem knyttet blant annet til Imovane så taler det etter nemndas vurdering for at det er hun som har forårsaket svinnet av dette legemiddelet fra legemiddellageret.

Arbeidsgiver har den 21. desember 2009 avdekket et svinn av 10 ampuller Morfin Skopolamin 1 mg for injeksjon, jf. politianmeldelsen av 22. desember 2009. Morfin Skopolamin er et legemiddel i gruppe A, og nemnda legger til grunn at dette i 2009 ble oppbevart innelåst. Det er ukjent for nemnda om Klinikk for thoraxkirugi i 2009 hadde elektronisk logg over hvem som låste seg inn på legemiddellageret og åpnet legemiddelskuffen, slik de har i dag. Slik dokumentasjon er ikke fremlagt når det gjelder svinnet av Morfin Skopolamin. Det er heller ikke fremlagt nærmere dokumentasjon fra arbeidsgiver på hvem som har vært på vakt i det aktuelle tidsrommet eller narkotikaregnskap. På bakgrunn av den foreliggende dokumentasjon kan nemnda ikke knytte svinnet av Morfin Skopolamin 21. desember 2009 til klageren.

Nemnda har etter en samlet bevisvurdering av de enkeltstående bevisene i saken kommet til at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at klageren har tatt hele eller store deler av de 437 tablettene Imovane og Apodorm som har blitt stjålet fra legemiddellageret til Klinikk for thoraxkirurgi ved W.

Yrket som sykepleier krever stor grad av allmenn tillit. Det stilles derfor strenge krav til den enkelte sykepleiers etiske holdninger og atferd. Nemnda ser derfor alvorlig på at klageren ved flere anledninger har stjålet vanedannende legemidler fra sin arbeidsgiver, og finner at tilliten til klageren ved disse handlingene er svekket i betydelig grad. Klageren hadde som sykepleier tilgang til legemiddellageret. Å utnytte denne tilgangen til å skaffe seg vanedannende legemidler til eget bruk er et betydelig avvik fra de krav som må stilles til en autorisert sykepleier.

Nemnda finner at klageren må anses uegnet til å utøve yrket som sykepleier forsvarlig på grunn av atferd som anses uforenlig med yrkesutøvelsen, jf. helsepersonelloven § 57 første ledd.

Nemnda finner det videre tilstrekkelig sannsynliggjort at klageren har et rusmiddelmisbruk. Klageren har stjålet vanedannende legemidler fra sin arbeidsgiver, og dette forhold indikerer et misbruk av legemidler. Nemnda viser videre til opplysningene fra Y DPS om at klageren skal ha hatt et overforbruk av legemidler slik at det ble restriksjoner i rekvireringen, og at hun overfor fastlegen har bedt om nye resepter med den begrunnelse at legemidlene er stjålet eller gjenglemt.

Misbruk av rusmidler utgjør en betydelig fare for kvaliteten og sikkerheten i helsetjenesten. Rusmidler påvirker funksjoner som konsentrasjonsevne, hukommelse, konsekvensanalyse og innlæringsevne, og kan nedsette koordinasjons- og reaksjonsevnen. Det er ikke opplysninger i saken om at klageren har vært ruspåvirket i forbindelse med yrkesutøvelse, eller at det er avdekket feil under yrkesutøvelsen som kan tilskrives ruspåvirkning. Nevnte forhold er ikke avgjørende for nemnda. Nemnda presiserer at det er tilstrekkelig at rusmiddelmisbruket er av en slik art og grad at det kan være egnet til å utgjøre en fare for pasientsikkerheten.

Erfaringsmessig tar det lang tid å komme ut av et rusmiddelmisbruk og igjen bli skikket for yrket. Der det er påvist et rusmiddelmisbruk vil det normalt kreves omfattende dokumentasjon for at misbruket har opphørt, før vedkommende igjen kan anses skikket til å inneha autorisasjon. Lengden beror på en helhetsvurdering, men vanligvis kreves det i henhold til praksis en sammenhengende periode på minst to år. Det samme fremgår av Statens helsetilsyns rundskriv IK-1/2009. Klageren har ikke fremlagt analyseresultater fra rusmiddeltesting i urinprøver eller dokumentasjon på gjennomført behandling for sitt rusmiddelmisbruk

Nemnda finne at klageren er uegnet til å utøve sitt yrke som sykepleier forsvarlig på grunn av bruk av narkotika eller midler med lignende virkning, jf. helsepersonelloven § 57.

Vilkårene for å tilbakekalle klagerens autorisasjon som sykepleier er oppfylt, jf. helsepersonelloven § 57. I de tilfeller vilkårene for tilbakekall er oppfylt, må det også foretas enn vurdering av om tilbakekall skal skje.

Etter nemndas vurdering er et tilbakekall av klagerens autorisasjon som sykepleier ikke et uforholdsmessig inngrep i denne saken. Ved denne vurderingen er det hensynet til sikkerhet for pasienter, kvalitet i helsetjenesten og tillit til helsepersonell og helsetjeneste som vil være sentralt, jf. helsepersonelloven § 1. Et rusmiddelmisbruk som ikke kan anses å være opphørt er ikke forenlig med forsvarlig virksomhet som sykepleier. Det er videre en grunnleggende forutsetning for å kunne utøve virksomhet som sykepleier at allmennheten har den nødvendige tillit til helsepersonell og helsetjeneste. Klagerens misbruk av vanedannende legemidler er egnet til å svekke tilliten til både klageren som sykepleier og helsetjenesten generelt.

Klagen har ikke ført frem, og det påklagede vedtaket stadfestes.